

Osnovni elementi pjevačke tehnike u radu s djecom rane i predškolske dobi

Pandža, Gabriela

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:802202>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-20**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**GABRIELA PANDŽA
ZAVRŠNIRAD**

**OSNOVNI ELEMENTI PJEVAČKE TEHNIKE U
RADU S DJECOM RANE I PREDŠKOLSKE
DOBI**

Zagreb, lipanj 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
ZAGREB

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Gabriela Pandža

**TEMA ZAVRŠNOG RADA: Osnovni elementi
pjevačke tehnike u radu s djecom rane i predškolske
dobi**

MENTOR: Josipa Kraljić, viša predavačica

Zagreb, lipanj 2020.

„Osjećati zahvalnost, a ne izraziti ju, je isto kao i zamotati poklon, a ne pokloniti ga.“

(Andres Iniesta)

Zahvaljujem se mentorici profesoricu Josipi Kraljić na podršci i povjerenju. Hvala Vam na svakom razgovoru, pomoći i savjetu.

Zahvaljujem se svojoj obitelji. Hvala Vam što ste vjerovali u mene onda kad ni sama nisam.

Zahvaljujem se dečku koji je uvijek bio uz mene. Hvala na nesebičnoj podršci, strpljenju, razumijevanju i ljubavi.

Zahvaljujem se i svim svojim prijateljima i dragim ljudima na podršci.

Hvala Vam jer bez Vas ništa ne bi bilo isto!

SAŽETAK

Glazba kao umjetnost u povijesti je, od Antike pa sve do danas, bila objašnjena na različite načine, a jedna od definicija kaže kako je glazba umjetnost koja utječe na slušateljeve osjećaje. U shvaćanju glazbe pomaže glazbeni odgoj koji se provodi svakodnevno te je sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa. Glazbenim odgojem u najranijoj dobi započinje se s upoznavanjem glazbe i osnovnim glazbenim terminima, kroz igru, na prirodan i aktivan način. On u ustanovama ranog i predškolskoga odgoja i obrazovanja podrazumijeva i glazbenu kulturu. Jedno područje glazbene kulture je pjevanje. Pjevanje je jedan od najčešćih oblika glazbene aktivnosti kod djece rane i predškolske dobi i ono pridonosi razvoju sluha, razvoju ritma, glazbenih sposobnosti, ali i njeguje dječji glas. Razlikujemo dvije metode pjevanja: metodu reproduktivnog pjevanja i metodu stvaralačkog pjevanja. Kod djece je bitnija metoda stvaralačkog pjevanja koje uključuje sve izmišljene melodije i tekst bilo da se izmišlja tekst na već postojeću melodiju ili da se izmišlja melodija prema tekstu. Melodija i tekst su uz, harmoniju, karakter, glazbeni oblik, ritam, metar, tempo i dinamiku elementi pjesme. Pjesme koje biramo za rad s djecom su dječje pjesme ili pjesme za djecu, a prije pjevanja s djecom dobro je odraditi vježbe za pravilno držanje, tehnike disanja te upjevavanje. Pri obradi pjesme možemo koristiti različite, zabavne, načine obrade kao što su: obrada uz pokret, aplikaciju ili uz udaraljke. S pjesmom se djeca susreću i u igrama s pjevanjem gdje postoje određena pravila koja samo djeca mogu mijenjati. Bilo da je riječ o igri s pjevanjem ili obradi pjesme, prije svake aktivnosti odgojitelj se treba dobro pripremiti za istu.

Ključne riječi: dijete, glazba, glazbeni odgoj, glazbeno stvaralaštvo, pjevanje

SUMMARY

Music as an art in history, from antiquity to the present day, has been explained in different ways, and one definition says that music is an art that influences the listener's feelings. The understanding of music is aided by the day-to-day music education that is an integral part of the educational process. Music education at an early age begins with learning about music and basic musical terms, through play, in a natural and active way. It also implies music culture in early and pre-school institutions. One area of music culture is singing. Singing is one of the most common forms of music activity in early and pre-school children and it contributes to hearing development, rhythm development, musical ability, but also nurtures a child's voice. We distinguish two methods of singing: the method of reproductive singing and the method of creative singing. In children, the more important method is method of creative singing, which includes all imaginary melodies and text, is either to invent a text based on an already existing melody or to invent a melody according to the text. Melody and lyrics are along with, harmony, character, musical form, rhythm, meter, tempo and dynamics elements of the song. The songs we choose to work with children are children's songs or songs for children, and before singing with children it is good to do exercises for proper posture, breathing techniques and singing. When processing a song, we can use different, fun, processing methods such as: processing with movement, application or with percussion. The song is also encountered by children in singing games where there are certain rules that only children can change. Whether it's playing a song or playing a game with song, the educator should be well prepared for the activity.

Keywords: child. music, music education, musical creativity, singing

Sadržaj

1. UVOD	7
2. GLAZBA	8
2.1. Glazbeni odgoj u ustanovama ranog i predškolskoga odgoja i obrazovanja	8
2.2. Glazbeni razvoj djeteta	9
3. PJEVANJE	11
4. IZBOR PJESAMA	13
4.1. Pravilno držanje pjevača	14
4.2. Tehnika disanja	15
4.3. Upjevavanje	16
4.4. Njega dječjega glasa	16
4.5. Primjeri pjesama	17
5. ELEMENTI PJESME	22
5.1. Melodija	22
5.2. Ritam	22
5.3. Harmonija	22
5.4. Metar	23
5.5. Tekst	23
5.6. Karakter	23
5.7. Tempo	23
5.8. Dinamika	24
5.9. Glazbeni oblik	24
6. NAČINI OBRADJE PJESME	25
6.1. Uz pokret	25
6.2. Uz aplikacije	26
6.3. Uz udaraljke	26
7. IGRE S PJEVANJEM	28
7.1. Primjeri igara s pjevanjem	28
8. PRIPREMA ODGOJITELJA ZA AKTIVNOST	32
9. MOJE ISKUSTVO	34
10. ZAKLJUČAK	36
11. LITERATURA	37

Popis slika

Slika 1. „Nani, nani, lutko“	17
Slika 2. „Proljeće“	17
Slika 3. „Auto“	18
Slika 4. „Vrapčić u zimi“	18
Slika 5. „Jula i jabuka“	19
Slika 6. „Spavaj mali Božiću“	19
Slika 7. „Čestita majčici“	20
Slika 8. „Maestral“	21
Slika 9. „Jesenska“	21
Slika 10. „Ringe, ringe raja“	29
Slika 11. „Dini, dini duka“	29
Slika 12. „Berem, berem grožđe“	29
Slika 13. „Mali bratéc Ivo i mala Marica“	30
Slika 14. „Sedam godin' u kolu“	30
Slika 15. „Igra kolo“	30
Slika 16. „Lijepi plavi napršnjak“	31
Slika 17. „Medo bere jagode“	31
Slika 18. „Mi smo djeca vesela“	31

1. UVOD

U ovom završnom radu biti će riječ o osnovnim elementima pjevačke tehnike u radu s djecom rane i predškolske dobi. Na izbor teme završnoga rada potaknule su me metodičke vježbe iz glazbenog, ali i osobno vođenje dječjega zbora. Pjevam kao članica zbora od svoje četvrte godine stoga ću nešto pisati i iz vlastitoga iskustva. Kao dijete sam snimila pjesmu u studiju pa ću opisati kako je i to izgledalo, kako sam naučila tekst pjesme iako nisam znala još čitati i kako sam se osjećala u takvim trenucima te kako sam sve to doživjela kao dijete. Iskustvo me naučilo, a knjige i predavanja samo potvrdile da pjevanje i glazbene aktivnosti osim što utječu na cjelokupni razvoj djeteta, djeci pružaju osjećaj sreće, zadovoljstva i opuštenosti. Kroz eksploziju emocija s kojom se ona susreću dok pjevaju, sviraju, aktivno slušaju glazbu, plešu na nju, prebrojavaju se raznim brojalicama ili izmišljaju sasvim neke druge pjesme, ona kroz igru nesvjesno uče. Što uče? Usvajaju nove pjesme, nove igre, pamte skladbe velikih umjetnika, usvajaju nove korake i pokrete, usvajaju tekst, a sve to na tako prirodan i zabavan način koji ne uključuje izravno podučavanje ni učenje. Problem koji sam osobno uočila u pojedinim vrtićima za vrijeme metodika i prakse je da odgojitelji rijetko provode glazbene aktivnosti s djecom u skupini, pa se događalo da sam na metodici iz kineziologije pjevala s djecom i koristila brojalice za prebrojavanje ili za odabir djece za neku aktivnost. Djeca su oduševljeno reagirala na to s „možemo li opet?“. Dječje pitanje poput „možemo li opet?“ indirektno govori koliko su djeca željna pjesme, plesa, brojalica i glazbe no neki odgojitelji to ne prakticiraju u svojoj praksi. U ovom radu će stoga biti riječ i o pripremi odgojitelja za obrađivanje pjesme s djecom, kao i samom pjevanju, funkcijama pjevačke tehnike, o tome koje pjesme birati za koje uzraste, kako se pravilno upjevati s djecom, ali i o svim zabavnim načinima usvajanja pjesmi gdje djeca uz pomoć dramatizacije, pokreta, aplikacija ili udaraljki stvaraju pjesme na posve drugačiji način. Način koji njima najbolje odgovara. Materijali koji su se koristili u ovom završnom radu su pisane literature, enciklopedije, članci s internetskih stranica te predavanja iz glazbene kulture koje sam odslušala na prvoj i trećoj godini studija.

2. GLAZBA

Glazba kao umjetnost u povijesti je, od Antike pa sve do danas, bila objašnjena na različite načine, sukladno razumijevanjima kulture koja ju je pokušala objasniti. Jedna od definicija kaže kako je glazba „umjetnost vremenske organizacije zvuka; umjetnost kombiniranja zvukova prema pravilima (koja se mijenjaju prema mjestima i razdobljima), organiziranja trajanja s pomoću zvukovnih elemenata; proizvod te umjetnosti.“¹ Druga, jednostavnija, definicija s kojom se danas najčešće susrećemo kaže da je glazba „tonska umjetnost koja zvukovima djeluje na osjećaje slušatelja“ (Gospodnetić, 2011, str. 9). Da djeluje na osjećaje slušatelja dalje objašnjava Gospodnetić povezujući osjećaje slušatelja s glazbenom kulturom koja se razvila, sukladno, u sklopu s umjetnosti glazbe. Glazbena kultura utječe na formiranje pozitivnog stava kod slušatelja, u ovom slučaju djeteta, te teži ka potrebi za glazbenom umjetnošću. Potreba za glazbenom umjetnošću se nalazi u svakom čovjeku, svakom živom biću. Nadalje, glazbena kultura je područje glazbe u kojem se provode takve glazbene aktivnosti koje su vođene glazbenim odgojem. Prema Platonu „najbolji odgoj proizlazi iz glazbe jer harmonija i ritam prodiru najdublje u dušu i osvajaju je, tako da slušatelju daju mudrost i razum,, (Laniado, 2006, str.46). Uz Platona i Aristotel je bio zagovornik glazbenog odgoja. On je smatrao kako glazba pročišćuje čovjeka te ga vraća nazad onom prvobitnom istinskom bitku (Krstić i Milić, 2009).

2.1. Glazbeni odgoj u ustanovama ranog i predškolskoga odgoja i obrazovanja

U dječjim vrtićima glazbeni odgoj provodi se svakodnevno te je sastavni dio odgojno-obrazovnog procesa. Glazbenim odgojem u najranijoj dobi započinje se s upoznavanjem glazbe i osnovnim glazbenim terminima, kroz igru, na prirodan i aktivan način. Takvim se odgojem unaprjeđuju dječji potencijali, usavršavaju njihove glazbene vještine te razvijaju glazbene sposobnosti pojedinca. Glazbeni odgoj u ustanovama ranog i predškolskoga odgoja i obrazovanja podrazumijeva i glazbenu kulturu. Glazbena kultura je kreativan put svakog djeteta u kojem ono uz pomoć osmišljenih glazbenih aktivnosti upoznaje mogućnosti glazbenog izričaja. Djeci se treba ponuditi mogućnost izražavanja glasom,

¹ Glazba, pribavljeno 29.04. na <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246>

plesom, pokretima, udaraljka i zvukovima tijela. Prema Gospodnetić, iz 2011. postoje četiri područja programa glazbene kulture i svaki od njih je jednako važan, to su: pjevanje, sviranje, upoznavanje umjetničkih djela (slušanje) te stvaralački rad. Nadalje, ističe kako je specifičnost glazbene kulture to što ona „traži“ upoznavanje s glazbenom baštinom stoga je vrlo bitno djecu upoznati s umjetnički vrijednim skladbama. Upravo će taj sklad kulture i glazbe osigurati društveno vrijedan i koristan način življenja, kao i samo razvijanje kreativnosti, ali i osobnosti pojedinca (Vidulić-Orbanić, 2008). Kako bi djeca u dječjem vrtiću dobila prirodan odgoj odgojitelji imaju zadatak prenijeti im neke uspomene iz sjećanja poput starih igara, pjesmi koje su pjevali kao djeca, ali i upoznati ih s udaraljka jer je sve to dio hrvatske tradicije. To se sve radi s ciljem da dijete obogati svoje vrijeme u vrtiću, ali i izvan njega te da dobije više ideja za stvaranje samostalne igre (Gospodnetić, 2011). Tako glazba, kao umjetničko područje u odgoju priprema djecu za kreativan pristup budućim poslovima u odrasloj dobi, ali i budućim životnim problemima (Balić, 1996). Ovdje je bitno napomenuti da se djecu ne podučava glazbi, nego da im se samo otvori mogućnost i daju poticaji za daljnje istraživanje glazbe. Djeci na indirektnan način moramo otvoriti ta „vrata“ glazbene kulture i pustiti ih da sami istražuju što se iza tih vrata krije.

2.2. Glazbeni razvoj djeteta

Watara Ohashi, jednom je rekao: „Kada pogledate uho, primijetiti ćete da je ono oblikovano kao embrio i možete ga doživjeti kao temelj mikrokozmosa koji drži cijelo tijelo“ (Majsec Vrbanić, 2008, str.49). Već u dvadeset i četvrtom tjednu trudnoće, u djeteta je razvijen organ sluha pomoću kojega čuje zvukove i šumove te majčin glas. Glazbeni razvoj djeteta započinje još u trbuhu u prenatalnom razdoblju, stoga ne čudi sposobnost djeteta da već u prvim danima života reagira na slušne i umjetničke podražaje (Radoš, 2010). Sloboda i Howe (1991) smatraju kako je upravo prva godina ključna kada je riječ o postavljanju osnove glazbenoga razvoja, pogotovo ako dijete sudjeluje u govorno-glazbenim aktivnostima. Suzuki (prema: Potkovic-Endrighetti, 2002) napominje kako roditelji trebali usmjeravati i razvijati djetetove sposobnosti prema glazbenom putu. U prve tri godine života dijete se intenzivno razvija i napreduje. Djeca u dobi do tri godine najbolje će se razviti ako imaju razvijen siguran odnos pun ljubavi i podrške (Szanton, 2000). Osobita se važnost pridaje planiranim aktivnostima i djetetovom iskustvu koje vode k cjelovitom razvoju, a ne samo glazbenom. Razvoj glazbenih sposobnosti trebao bih započeti već u obiteljskom domu, no kako to nije česta situacija velika

su očekivanja od predškolskih ustanova koji bi onda trebali započeti glazbeni odgoj u sustavu odgoja i obrazovanja djece (Vidulin, 2016).

Prema Čudini – Obradović (1991), postoji devet faza razvoja glazbenih sposobnosti:

1. faza slušanja (0-6 mjeseci)
2. faza motoričke reakcije na glazbu (6-9 mjeseci)
3. faza prve glazbene reakcije (9-18 mjeseci)
4. faza prave glazbene reakcije (18 mjeseci – 3 godine)
5. faza imaginativne pjesme (3-4 godine)
6. faza razvoja ritma (5-6 godina)
7. faza stabilizacije glazbenih sposobnosti (6-9 godina)
8. faza estetskog procjenjivanja (11 godina)
9. glazbena zrelost (17 godina)

Da bi dijete doseglo glazbenu zrelost njegovo djetinjstvo treba biti popraćeno socijalnom okolinom koja će biti podrška djetetu te mu nuditi mogućnosti za razvoj sposobnosti što glazbenih, što drugih. „Što dijete pokazuje veće zanimanje za glazbu, pokazivat će i veću želju da samo sudjeluje u zvukovnom obogaćivanju svoje okoline pjevanjem, glazbenim igrama ili vlastitim pronalaženjem i izvođenjem različitih zvukova glasom ili na drugi način“ (Marić, Goran, 2013, str. 56).

3. PJEVANJE

Pjevanje je jedan od najčešćih oblika glazbene aktivnosti kod djece rane i predškolske dobi (Gospodnetić, 2011). Autorice Marić i Goran (2013) istakle su važnost pjevanja citirajući Manasteriotti, V., (1981) „Pjeva domorodac kad se obraća nepoznatim silama, pjeva majka kad uspavljuje svoje dijete, pjeva radnik kad radi, pjeva seljak u polju i dijete u svojim igrama, pjevuši starac kad zasja sunce, pjeva onaj koji voli i tko se nada. I tek kad bi se čovječanstvu zabranilo pjevanje, shvatili bismo da je ono potreba ljudskog života“. Nadalje, prema Vidulin-Orbanić (2011.), pjevanje pridonosi razvoju sluha, razvoju ritma, glazbenih sposobnosti, ali i njeguje dječji glas. Pjevati može jedan pjevač, dva pjevača, manje skupine pjevača ili zborovi tj. velike skupine pjevača. Sposobnost dječjeg pjevanja uveliko će ovisiti o djetetovoj okolini, ako je dijete odraslo u glazbeno poticajnoj okolini ono će brže i kvalitetnije razvijat sposobnost pjevanja. Djeca jako vole slušati pjevanje i na njega još od najranije dobi reagiraju pokretima, pomno prateći osobu koju pjeva. Ona uživaju u glazbenom doživljaju i treba li bi im što češće omogućiti takvu priliku. Djeca nakon odslušane vokalne glazbe tj. glazbe a capella mogu istu ponoviti, ali se odgojiteljima preporuča da pjevaju uz instrumentalnu pratnju u koju mogu uključiti djecu s ritmičkim i melodijskim udaraljka (Sam, 1998).

Voglar (1989) razlikuje dvije metode pjevanja: metodu reproduktivnog pjevanja i metodu stvaralačkog pjevanja. Kao što i sam naziv kaže reproduktivno pjevanje je pjevanje koje se ponavlja, koje ponovno stvara, ali nema veze sa stvaralaštvom. S druge strane, stvaralačko pjevanje uključuje sve izmišljene melodije i tekst bilo da se izmišlja tekst na već postojeću melodiju ili da se izmišlja melodija prema tekstu. Kod izmišljanja melodije i teksta djeca izmišljaju i melodiju i tekst istovremeno s time da se mora uzeti u obzir da izmišljanje teksta ponekad može biti ograničeno samo slogovima ili pojedinim riječima koje dijete ponavlja. Izmišljanje melodije na zadani tekst odnosi se na smišljanje jednostavne melodije koja bi pratila zagonetku, recitaciju ili kratke dječje pjesme. Dok izmišljanje teksta na zadanu melodiju znači osmišljavanje još jedne kitice koja se uklapa u već postojeći tekst i naravno prati melodiju pjesme.

Voglar (1989) nadalje objašnjava tri stupnja programa stvaralačkog pjevanja, a to su:
1. stupanj: ovdje odgojitelji imaju zadatak otkriti koja djeca u skupini spontano stvaraju

pjevanjem, odnosno omogućiti im priliku za spontano glazbeno stvaranje, da oni sami stvaraju. Cilj je utvrđivanja broja djece u skupini koja spontano glazbeno stvaraju.

2. stupanj: zadaća odgojitelja je provoditi aktivnosti koje potiču spontano glazbeno stvaranje, aktivnostima dovesti djecu do spoznaje na koji se način stvara te pokazati kako se vrednuje kreativno pjevanje. Cilj je da djeca shvate kako se stvara te da počnu vrednovati kreativna glazbena djela. Uspješnost ovoga stupnja vidljiva je dječjoj spoznaji da stvaranja pjesmica nije teško te da to može biti zanimljivo i zabavno, ali da je i vrijedno truda.

3. stupanj: zadaća odgojitelja je, nenametljivo, potaknuti dijete da sada to spontano glazbeno stvaranje odnosno kreativno pjevanje koristi i u drugim aktivnostima kao što su npr. u igri s lutkama, dramatizaciji, kroz čitanje slikovnica, ali i na proslavama. Cilj trećega stupnja je da se djeca odazivaju na poticaje za izmišljanje novih pjesmica, te da ta aktivnost kao takva bude prihvaćena u skupini.

Gospodnetić (2011) je opisala jednu igru koja bi savršeno išla kao poticaj za spontano glazbeno stvaranje, tj. kreativno pjevanje. Naime, odgojiteljica bi u grupu trebala donijeti medvjedića te djeci reći kako je on jako tužan, a jedini način da bude sretan je da mu svako dijete smisli i otpjeva jednu svoju pjesmicu. Naravno da neka djeca neće htjeti, no neka će vjerojatno smisliti i više pjesmica. Na kraju aktivnosti djeca se mogu odlučiti za jednu pjesmicu koja im se najviše svidjela te ju svi mogu zajedno otpjevati.

Vidljivo je kako je teško potaknuti dijete na kreativno pjevanje ako mu kao odgojitelji ne možemo ponuditi ključne poticaje. Ključan poticaj u ovom slučaju je pjevanje samog odgojitelja. Ne možemo očekivati od djeteta da ono smišlja nove pjesme, kreativno se izražava ako mi nikada nismo pred njim zapjevali, dali mu ruku i odigrali igru s pjevanjem. Djeca ne bi smjela propustiti glazbu u ovoj dobi samo zato što određeni odgojitelji, zbog straha od pjevanja, ne pružaju djeci onoliko koliko bi trebali (predavanje: Metodika glazbene kulture). Cvejić (1980) govori da su loše pjevanje i nemogućnost pjevanja posljedica ili nekorištenja ili pogrešnog korištenja muskulature vokalnog mehanizma. „Svaka zdrava osoba morala bi moći pjevati jer je ljudskom rodu primarno bila dana sposobnost stvaranja tona na različite načine i u velikom opsegu, međutim, mehanizam stvaranja tona potreban pri pjevanju oslabio je zbog usvajanja govora kao sredstva sporazumijevanja i komunikacije“ (Cingula, S., 2010, str. 34).

4. IZBOR PJESAMA

Prema Manasteriotti (1975), pjesmu kao cjelinu čine poezija i muzika. Pjesma je najčešći sadržaj glazbenih aktivnosti i najčešći glazbeni jezik koje dijete koristi. Djeca u predškolskim ustanovama, oponašajući odgojitelja, po sluhu pjevaju pjesme. Pjesma koja se pjeva ima riječi, odnosno svoj tekst. Nije svaka pjesma prikladna za odgojni rad sa djecom, a za rad s djecom biraju se pjesme koje zadovoljavaju odgojnu i umjetničku vrijednost. Odgojnu vrijednost sadrži svaka pjesma čiji tekst reflektira pozitivan odnos prema zajednici i ljudima. Također, u obzir se uzimaju i osobine djeteta predškolske dobi, kao npr: konkretno mišljenje, ograničen rječnik te govorne sposobnosti u razvoju. S djecom se u predškolskim ustanovama uglavnom pjevaju pjesme na hrvatskom jeziku, ali u skupinama gdje djeca uče strane jezike mogu se pjevati i pjesme na stranim jezicima. Također, u dječjem vrtiću se pjevaju i pjesme na hrvatskim narječjima. Za rad s djecom u dječjem vrtiću biraju se pjesme tj. popijevke bez obzira jesu li komponirane odnosno umjetničke ili tradicijske, odnosno narodne. Bitno je samo da su te popijevke prilagođene djeci opsegom, stilom i tekstom. Uglavnom su te tradicijske, narodne pjesme nekada davno stvorila djeca i one se nazivaju dječjim pjesmama. Uz dječje pjesme razlikujemo i pjesme za djecu. Pjesme za djecu su namijenjene da bi ih djeca pjevala, a stvorili su ih odrasli kompozitori. Postoje i pjesme koje su odrasli stvorili, a dio su folklor, to su: tapšalice, uspavanke, pljeskalice, hopsalice, cupkalice, gegalice, nagomilavalice, igre s prstima, igre na dlanu, s dječjim rukama i slično. Za takve dječje pjesme koje su nastale prenošenjem usmenim putem, u dodiru odraslih i djece koristi se izraz nursery rhymes. One uvijek zahtijevaju aktivnost djece u izvođenju istih putem plesa, pjevanja, recitiranja, pokazivanja, pokreta. I dječje pjesme i pjesme za djecu se ravnomjerno koriste u radu s djecom ne ističući razliku među njima, osim što se može spomenuti ime autora pjesme ako je poznat (Gospodnetić, 2011). Pjesma koja odgovara predškolskoj dobi djece treba biti jednostavnog ritma i umjerenog tempa koji omogućavaju jasan izgovor riječi te pravilno pjevanje, treba imati pristupačnu i pjevnu melodiju u kojoj se tonovi nižu postepeno (Manasteriotti, 1975).

Pjesme koje djeca pjevaju mogu se još podijeliti, prema Gospodnetić (2011), na pjesme za mlađu skupinu, srednju i stariju skupinu djece. Opseg pjesama je glavna razlika između ove tri skupine pjesama. Raspon ili opseg je interval između najvišeg i najdubljeg tona u pjesmi. Važno je napomenuti da s djecom nikad ne pjevamo u maloj oktavi, odnosno tonove koji su niži od c^1 .

Mlađa skupina (3-4 godine): opseg pjesama je od e^1 do a^1

Srednja skupina (4-5 godina): opseg pjesama je od d^1 do a^1 ili h^1

Starija skupina (5-7 godina): opseg pjesama je od c^1 do c^2 , eventualno do e^2

Djeca kod koje je bolje razvijen glazbeni sluh vrlo često strše iznad ostalih, odnosno mogu pjevati višlje od ostale djece (Gospodnetić, 2015).

„Lijepo otpjevane pjesme će stvoriti vedro raspoloženje, a to će djecu stimulirati na lakše obavljanje drugih aktivnosti. Pjesma će utjecati na razvijanje interesa i ljubavi djece prema glazbi, što će dalje utjecati na razvoj glazbenih sposobnosti u koje je uključen osjećaj za ritam, sluh, glazbeno pamćenje i emocionalno doživljavanje glazbe“ (Martić, Koren i Ponudić, 1977, str. 3 i 4).

4.1. Pravilno držanje pjevača

U radu s djecom „tehničke vježbe ne smiju biti same sebi svrhom, nego ih treba voditi tako da i djeca osvijeste njihovu ulogu i važnost...“ (Radočaj-Jerković, 2017b, 112). Jedna od tehničkih vježbi kod pjevanja je pravilno držanje pjevača, u ovom slučaju djeteta. Kako bi djeca usvojila pravila pravilnog disanja te savladala upjevavanje prvo je potrebno stvoriti preduvjete za nesmetani respiratorni proces, što uključuje i pravilno držanje pjevača. Ukoliko djeca sjede, odgojitelji ih trebaju potaknuti da sjednu na rub stolice s čvrstim osloncem na puna stopala. Kao voditeljica zbora, djeci uvijek ističem kako je bitno da je kralježnica uvijek uspravna kao i vrat i glava, težište tijela bi trebalo biti lagano prema naprijed, a brada spuštена prema prstima. Djeca u dječjem vrtiću će uglavnom stajati pri pjevanju, a na probama zbora uvijek ih je dobro tražiti svako toliko da ustanu te da razviju pravilan položaj tijela koji uključuje stabilno stajanje s obje noge, ali i opuštene, sa strane položene, ruke. Radočaj-Jerković (2017b) predlaže nekoliko kreativnih vježbi uz koje će djeca lakše usvojiti pravilno držanje i opuštenost tijela, a pritom se i dobro zabaviti:

1. Dohvati mi zvijezdu s neba: vježba rastezanja u stajaćem položaju. Djeca bi trebala naizmjenično istezati ruke visoko iznad glave kao da pokušavaju dohvatiti nešto iznad glave. Djecu treba poticati da što više stoje na prstima, te da je tijelo opušteno, a brada što više spuštена prema prstima.

2. Superjunak: vježba u kojoj djeca trebaju uspravno stajati s rukama na bokovima poput nekog superjunaka, u laganom raskoraku. Superjunaci trebaju mirno stajati od 30 do 60 sekundi te duboko disati, na taj način osvježuju svoje tijelo.

3. Masažni vlak: vježba u kojoj djeca stoje u koloni te masiraju ramena osobe ispred sebe. Djeca tako opuštaju tijelo, a za vrijeme izvođenja vježbe treba potaknuti djecu na komentiranje, razgovaranje te smijanje. Stvaranje veselog okruženja i ugodna atmosfera ključni su faktori za početak pjevanja.

4.2. Tehnika disanja

Nakon vježbi za pravilno držanje tijela slijede same vježbe disanja, koje prethode samom upjevavanju. Djeci treba objasniti kako je puno više daha potrebno za pjevanje nego za pričanje te ih ohrabriti u tome jer plašljivo disanje stvara i plašljive i nesigurne tonove, dok hrabar i kvalitetan udah donosi bogat i siguran ton (Bartle, 2003). Djeci, na simpatičan način, možemo objasniti koliko je disanje bitno za pjevanje citirajući Bartlea koji kaže: „Uzimanje daha pri pjevanju slično je kao ulijevanje dovoljno goriva u automobil“ (Bartle, 2003, str. 17).

Zabavni primjeri vježbi za pravilno disanje su:

1. Iznenađenje, strah: u ovoj vježbi djeci se objasni da trebaju odglumiti situaciji u kojoj se odjednom iznenade. Tu je bitan taj udah i izdah kod samog elementa iznenađenja.
2. Mirisanje cvijeća: u ovoj vježbi djeca zamišljaju da mirišu cvijet što dovodi do dubokog udaha na nos te polaganog izdaha.
3. Remen: u ovoj vježbi djeca zamisle da imaju remen oko struka. Trebaju udisati kao da šire taj ramen, a izdisati sporo zamišljajući da sav taj zrak izlazi kroz rupice na remenu.
4. Smijeh Djeda Božićnjaka: djeca u ovoj vježbi u stajaćem položaju imitiraju snijeg Djeda Božićnjaka, izgovarajući slogove ho-ho-ho.
5. Dahtanje psa: u ovoj vježbi djeca trebaju imitirati dahtanje psa, kao što i je naziv same vježbe (Radočaj-Jerković, 2017a).

4.3. Upjevavanje

Upjevavanje djece prije pjevanja isto je kao i vježbanje sportaša prije natjecanja. Djeca upjevavanje često smatraju dosadnim i nerado ga rade, no odgojitelj ovdje imaju ključnu ulogu u objašnjavanju kako kvalitetno upjevavanje utječe na njihovo pjevanje i razvoj glasa. Kada je riječ o dječjem zboru, za upjevavanje je dovoljno izdvojiti do deset minuta. Kao voditeljica dječjeg zbora mogu reći kako upjevavanje ovisi o izboru pjesama za taj dan. Klasično upjevavanje imamo uvijek na početku probe i ono traje do deset minuta, a ukoliko radimo zahtjevniju pjesmu toga dana onda imamo dodatno upjevavanje koje je povezano s „kritičnim“ dijelovima pjesme. Vježbe upjevavanja trebaju biti jednostavne i lako pamtljive pogotovo ako radimo s djecom mlađe dobi. Kako bi se ostvarila njihova svrha trebaju biti dovoljno zanimljive, dinamične i zabavne djeci (Radočaj-Jerković, 2017a).

Neke od vježbi zabavnog upjevavanja (Manserotti, 1987):

1. Onomatopejsko ponavljanje riječi: u ovoj vježbi djeca ponavljaju riječi, npr. bzzzz, bzzzz, prvo grupno, a zatim individualno.
2. Zatrubi kao auto: u ovoj vježbi djeca na istom tonu trebaju proizvesti trubljenje auta, npr. tu tu.
3. Reci svoje ime, ime prijatelja- u ovoj vježbi djeca na istom tonu trebaju otpjevati svoje ime npr. Mir- ja- na i ime prijatelja do sebe.
4. Mali robot: u ovoj vježbi odgojitelj i djeca glume robote. Odgojitelj se okrene prema djetetu i otpjeva „kako se ti zoveš?“, a dijete onda otpjeva svoje ime.

4.4. Njega dječjega glasa

Glasovni aparat djeteta razlikuje se od onoga u odraslog čovjeka. Dječji glas je vrlo osjetljiv i nježan, a usna i nosna šupljina, pluća te grudni koš manji su u odnosu na odraslog čovjeka. Manserotti (1987) također navodi kako se kod dječjih glasova razlikuju registar glave, srednji registar i prsni registar. Registar označuje skupinu tonova koje pjevač izvodi istim načinom svojim glasnicama. Registar glave i srednji registar prirodni su registri dječjega glasa s tim da se pod registrom glave smatraju svi tonovi iznad f2, a srednjim registrom tonovi od f1 do f2. Prsni ili puni registar podrazumijeva sve tonove ispod f1. U radu s djecom predškolske

dobi primijećena je razlika glasa između dječaka i djevojčica. Dok djevojčice imaju nježniji, svjetliji i tanji glas, dječaci imaju veći opseg i zvučnost glasa. Jedan od najvažnijih zadataka odgojitelja ili voditelja zbora je sačuvati neoštećeni i zdrav, nježan i osjetljiv glas djeteta. Treba pažljivo birati vježbe i igre s područja razvoja glasa kako zbog opterećenja i forsiranja ne bi došlo do oštećenja na glasicama (Jerković, 2001).

4.5. Primjeri pjesama

Svi primjeri pjesama uzeti su iz skripte Pjesmom kroz igru (Kraljić, 2016., str. 6-26.)

1. Primjeri pjesama za rad s djecom mlađe dobi:

NANI, NANI, LUTKO

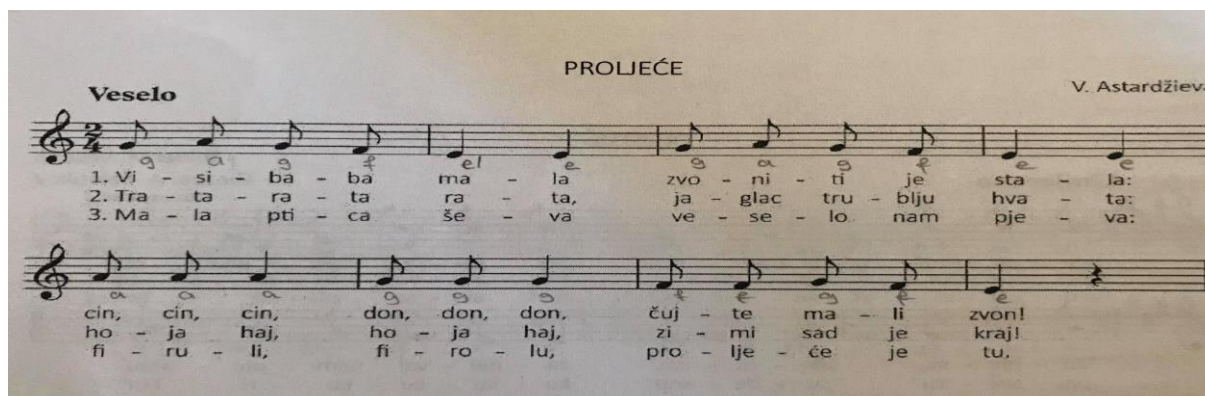
R. Kodžamanova

Umjereno

1. Na - ni, na - ni, lut - ko spi, ja - ću te - be lju - lja - ti.
2. Na - ni, na - ni, lut - ko spi, ja - ću te - bi pje - va - ti.

Slika 1. „Nani, nani, lutko“

Obrada pjesme uz pokret i aplikaciju lutke koju uspavljujemo: u prvoj strofi s djecom u mjestu prenosimo težinu s jedne na drugu nogu u metru lju-ljujući lutku desno lijevo u rukama, dok u drugoj strofi radimo isti prijenos težine u metru samo prema naprijed i ovdje lutku držimo u rukama kao da je već zaspala, ne pomičući ju.

PROLJEĆE

V. Astardžieva

Veselo

1. Vi - si - ba - ba ma - la zvo - ni - ti je sta - la:
2. Tra - ta - ra - ta ra - ta, ja - glac tru - blju hva - ta:
3. Ma - la pti - ca še - va ve - se - lo nam pje - va:

cin, cin, cin, don, don, don, čuj - te ma - li zvon!
ho - ja haj, ho - ja haj, zi - mi sad je kraj!
fi - ru - li, fi - ro - lu, pro - lje - će je tu.

Slika 2. „Proljeće“

Obrada pjesme uz aplikacije: izradimo tri slike koje prikazuju visibabu, jaglaca i malenu pticu. Nakon otpjevane pjesme i nakon što odgojitelj pokaže kako pomiče aplikacije u metru, djeci podijelimo iste. Svako dijete dobije jednu aplikaciju. U prvoj strofi se koristi aplikacija visibabe, u drugoj aplikacija jaglaca te u trećoj aplikacija ptice. Djeca trebaju pratiti kada je red za koju aplikaciju te ju, na vrijeme, dignuti dovoljno visoko da sva djeca vide. Nakon toga se izmjenjuju tako da svako dijete barem jednom drži aplikaciju. Ostala djeca, koja ne drže aplikacije u rukama s prstićima mogu pratit gibanje aplikacije u metru.

Slika 3. „Auto“

Obrada pjesme uz udaraljke: odaberemo udaraljke koje ćemo koristiti u djelu pjesme „tu tu tu“, u ovom primjeru to će biti Claves drveni štapići. Sjednemo s djecom na pod, u paru, jedni iza drugih kao da smo svi u jednom velikom autu. Jedno dijete je vozač i ono ima udaraljke. Putnici auta se u metru, sjedeći, pomiču lijevo desno, a na frazu „tu tu tu“ se ubacuje vozač koji udaraljka u ritmu prati taj zvuk.

2. Primjeri pjesama za rad s djecom srednje dobi:

VRAPČIĆ U ZIMI

Tekst: N. Šaškova
Glazba: M. Hynková

(jeka) (jeka)

Slika 4. „Vrapčić u zimi“

Obrada pjesme uz pokret: S djecom radimo pokrete po frazama u metru. Svaka fraza traje 2 takta. U prvoj frazi s djecom se krećemo, lagano desno lijevo, s prekriženim rukama i ljutim pogledom. U drugoj frazi podižemo i spuštamo ramena, kao da se nešto pitamo. Na trećoj frazi skačemo s noge na nogu kao da je led ispod nas, dok u četvrtoj frazi oponašamo kihanje (prekrivena usta rukama) lijevo desno.

JULA I JABUKA

Tekst: J. Jovanović-Zmaj
Glazba: Miroslav Miletić

1. Ku - ma An - ka ja - bu - ku ma - loj Ju - li da - la,
2. Ju - la ve - li: "Ne - ka - je! To - je mo - ja sre - ća!

ja - bu - ka je ve - li - ka, Ju - la je još ma - la.
Ja - bu - ku kad po - je dem, bit ću za prst ve - ća."

Slika 5. „Jula i jabuka“

Obrada pjesme uz pokret: s djecom radimo pokrete po frazama, u metru. Svaka fraza traje 4 takta. U prvoj frazi radimo pokret rukom kao da nekom nešto dajemo. U drugoj frazi rukama pokazujemo izgled velike jabuke. U trećoj frazi se njišemo s rukama na kukovima, a u četvrtoj se penjemo na prste u metru.

SPAVAJ MALI BOŽIĆU

Narodna iz Bačke

1. Spa - vaj, ma - li Bo - ži - ću, buj, buj, buj. buj. buj. Ta - ko pi - va
Spa - vaj, ne - ba kra - lji - ću, buj, buj, buj. buj. buj. Ta - ko pi - va
2. Spa - vaj, li - pi cvi - tu moj, buj, buj, buj. buj. buj. Spa - vaj, roz - ma - ri - nu moj, tuj, tuj, tuj. Spa - vaj, spa - vaj
3. Te - bi fa - lu da - je - mo, buj, buj, buj. buj. buj. Iz sveg sr - ca ka - že - mo, tuj, tuj, tuj. Da se s to - bom

sad Di - vi - ca Sin - ka Bož - jeg po - ro - di - ca, tuj, tuj, tuj.
ru - ži - či - ce, pu - ka tvo - ga lju - bi - či - ce, tuj, tuj, tuj.
ra - do - va - ti, u - vik ra - ja u - ži - va - ti, tuj, tuj, tuj.

Slika 6. „Spavaj mali Božiću“

Obrada pjesme uz udaraljke: izaberemo udaraljke koje će se najbolje uklopiti u pjesmu, npr. triangl. Triangl koristima na dijelovima pjesme „buj buj buj“ i „tuj tuj tuj“. Djeca se izmjenjuju tako da svako dijete dobije priliku barem jednom primiti triangl u ruke. Dijete koje svira na trianglu je u sredini kruga, a ostala djeca sjede u krugu. Djeca koja sjede u krugu na prvi dio pjesme rade pokrete kako bi dočarali tekst, npr. spavanje, a na refrenu se zagrlje i njišu lijevo desno u metru.

3. Primjeri pjesama za rad s djecom starije dobi:

ČESTITKA MAJČICI

Allegretto

Tekst: F. Barić
Glazba: Josip Kaplan

The image shows a musical score for the song 'Čestitka majčici'. It features three staves of music in G major (one sharp) and 3/4 time. The tempo is marked 'Allegretto'. The lyrics are written below the notes, with some syllables underlined. The lyrics are: 'Is-pred na - še ku - či - ce cvije - će je u cvā - tu, su - na - šce ga mi - lu - je Sr - ca su nam pre - pu - na ve - li - kog ve - se - lja, a u sva - lom cvje - ti - ću Bit će - mo ti, maj - či - ce, u - tje - ha i na - da, u - vijek će - te lju - bi - ti ku - pa ga u zla - tu. i - ma mno - go že - lja. Na - bra - li smo ki - ti - cu naj - ljep - še - ga na - ša sr - ca mla - da. cvije - ća, dat će - mo ga maj - či - ci nek' je pra - ti sre - ća.'

Slika 7. „Čestita majčici“

Obrada pjesme uz aplikacije: izradimo četiri slike, aplikacije koje prate tekst pjesme (za refren je uvijek jedna aplikacija koja se ponavlja) te ih stavimo na pano tako da ih sva djeca vide. Prva slika prikazuje prvu strofu, na slici je nacrtana kućica s cvijećem i suncem. Druga slika, ujedno slika koja se ponavlja više puta kroz pjesmu, je slika koja prikazuje refren pjesme i ona je na panou sa strane izdvojena od tri slike koje prikazuju tekst. Na toj slici nacrtana su djeca koja drže cvijeće u rukama. Treća slika prikazuje drugu strofu i na toj se slici nalaze jedno veliko srce. Četvrta i zadnja slika prikazuje treću strofu. Na toj slici nacrtana je majka s djecom i cvijećem oko nje. Štapićem ili prstom pokazujemo sliku koja prati riječi koje pjevamo. Nakon par puta dok djeca povežu sliku i tekst, dijete može pokazivati slike koje prate riječi pjesme. Nakon aktivnosti slike im ostavimo na panou još neko vrijeme tako da se uvijek mogu sami vratiti i prisjetiti se teksta pjesme prema onome što vide na slikama, ali i stvarati, možda, nove priče.

MAESTRAL

Allegretto

Tekst: M. Milanković
Glazba: I. Stamać

Na pu - či - ni pla - vog mo - ra nji - ha - o se val, ka - o ka - kav tro - mi me - do
Za - laz sun - ca ne - bo zla - ti, ne - sta - o je dan, na po - či - nak vje - tar o - de,

što i - de na bal. Pu - tu - ju - či ne - što mu - mlja, u - da - ra o
u - hva - ti ga san. Na le - di - ma mir - nog mo - ra za - spa - o je

žal, _____ to se snji - me i - gra, ša - li vje - tar ma - e - stral.
val, _____ bu - dit će ga o - pet su - tra vje - tar ma - e - stral.

Slika 8. „Maestral“

Obrada pjesme uz pokret: odaberemo jedno dijete koje će biti val (stavimo mu plavi plašt koji će imitirati val) i ono je u sredini kruga. Ostala djeca su u kolu i kreću se u metru. Dijete u sredini kruga treba pratiti tekst pjesme i osmišljavati pokrete kojima bi dočarao val, dok ostala djeca hodaju u kolu. Prije početka druge kitice djeca se okreću u drugu stranu. Dijete koje u sredini bira drugo dijete koje će biti val poslije njega.

JESENSKA

Polagano

V. Stojanov

Ti - ho, ti - ho pa - da list za li - stom žut, po - kri - o je sta - ze, ce - ste, šum - ski put.
Ne - sta - le su pti - ce da - le - ko na jug, o - ti - šle sa sun - cem, put je nji - hov dug.

Vje - tar gra - ne lju - lja nje - žno k'o u snu, bla - gi mir je šu - mu o - bu - ze - o svu.
Pje - sme ne - ma vi - še, svu - da vla - da muk, sa - mo žu - to liš - će tu - žno pa - da svud.

Slika 9. „Jesenska“

Obrada pjesme uz pokret: Prvo pratimo melodiju pjesme pokretima ruku. Nakon toga, dodavamo pokrete koji će dočarati tekst pjesme, npr. padanje lišća s grane, vjetar i ljuljanje grana lijevo desno, let ptica te za kraj opet padanje lišća.

5. ELEMENTI PJESME

Svaka pjesma sadrži bitne elemente koje Sam (1998) naziva glazbenim izražajnim elementima, a Rakijaš (1967) elementima muzičkog izraza. Sve glazbene skladbe imaju te elemente, osim instrumentalne skladbe koja nema tekst te skladbe odsvirane na ritmičkim instrumentima i brojalice koje nemaju harmoniju i melodiju. Elementi pjesme su: melodija, ritam, harmonija, metar, tekst, glazbeni oblik, karakter, tempo, dinamika (Gospodnetić,2011). Ukratko ću svaki objasniti.

5.1. Melodija

Melodija se definira kao niz tonova različitih visina koji se zapisuju u notnom crtovlju te ima određene pravilnosti koje skladatelj treba poštovati. Na početku notnog crtovlja nalazi se glazbeni ključ koji određuje visinu tona koji se svira ili pjeva, odnosno visinu svake note u pjesmi(Gospodnetić,2011).

5.2. Ritam

„Ritam je niz zvukova različitih trajanja i akcenata“ (Gospodnetić,2011,str. 47). Ritam predstavlja protok glazbe, odnosno vremensku organizaciju iste. Sastavni je dio melodije te se očituje u ponavljanju zvukova istih ili različitih trajanja (Spiller, 1997). Zapisuje se pauzama i notama raznih oblika u notnom zapisu stoga možemo reći da je ritam svaka pauza i nota, a kod vokalnih skladbi s tekstem ritam je svaka pauza i svaki slog (Gospodnetić, 2011).

5.3. Harmonija

Harmonija se definira kao sklad. Prekriva se u melodijama pjesmi za djecu čak i ako pjevamo bez akordične pratnje. Ako tijekom pjevanja stisnemo akord, svaki čovjek bi trebao osjetiti odgovara li taj akord pjesmi ili ne. Ukoliko vlastito pjevanje ili pjevanje drugog odgojitelja pratimo instrumentalnom pratnjom moramo paziti na stupnjevanje melodije kako bi ona bila jasna (Gospodnetić, 2011).

5.4. Metar

Oznaka za metar je mjera, a ona se isto tako može upotrijebiti i kao sinonim za metar. Mjera se bilježi razlomkom u kojem je brojniku zapisan broj doba u taktu, a u nazivniku je upisana vrsta dobe, npr. tročetvrtinska mjera ($\frac{3}{4}$) u brojniku sadrži tri dobe, a u nazivniku kaže kako je jedinica te dobe četvrtinka. Metar se očituje u izmjeni naglašene i nenaglašene dobe. Iako neke skladbe nemaju određen metar, svaka pjesma koju pjevamo s djecom ima definiran metar (Gospodnetić, 2011).

5.5. Tekst

Riječi odnosno tekst nije u punom smislu glazbeni element, ali se može povezati s ostalim elementima u vokalno- instrumentalnim skladbama pa je i ovdje naveden kao zaseban element. Svaka nepoznata riječ u pjesmi treba biti jasno objašnjena djeci kako bi glazbeni doživljaj bio potpun. Slušanje stranog teksta u skladbama ne treba prevoditi. Odgojitelji trebaju pripaziti na izgovor teksta kod brojalice ili pjesme da on bude jasan i razuman, te se treba paziti da ne dođe do naglašavanja nenaglašanih slogova (Gospodnetić, 2011).

5.6. Karakter

„Karakter je ugođaj skladbe koji ostavlja određeni dojam na slušatelja“ (Gospodnetić, 2011, 51.). Nadalje, Gospodnetić kaže kako svaka skladba nosi svoj karakter, a svaki slušatelj kao pojedinac drugačije može interpretirati taj doživljaj.

5.7. Tempo

Tempo se definira kao brzina izvođenja skladbe. Tempo može biti: spor, srednji i brzi. Često se umjesto izraza „brzi tempo“ koristi izraz „brzi ritam“. Kod aktivnosti s djecom treba paziti da tempo ne bude prespor, ali i ne prebrz. Najbolji način za određivanje pravog tempa za djecu je praćenje tempa ishodavanja metra prilikom neke igre (Gospodnetić, 2011).

5.8. Dinamika

Dinamika se definira kao jačina ili glasnoća s kojom izvodimo skladbu ili dio iste. Ovdje je bitna promjena jačine u sklopu pojačavanja i stišavanja, odnosno crescenda i decresenda (Gospodnetić, 2011).

5.9. Glazbeni oblik

Glazbeni oblik ili forma se definira kao oblik koji je sačinjen od malih dijelova koje čine cjelinu. Ti dijelovi čine skladbu i određuju njenu složenost. Najmanji dio glazbenog izraza je motiv, a spajanje više motiva u jedno nazivamo glazbenom frazom. Više glazbenih fraza čine velike ili male glazbene rečenice (Gospodnetić, 2011).

6. NAČINI OBRADJE PJESME

Pravilan razmjesta j djece pri pjevanju ključan je faktor izvedbe same pjesme stoga se predlaže djecu smjestiti u polukrug kako bi čula i vidjela odgojitelja, ali i čula drugu djecu. Ovdje je jako bitan kontakt između odgojitelja i djece. Pjesma se obrađuje na način da se nauči napamet, a svaki put bi se trebala izvoditi uz vještu i sigurnu instrumentalnu pratnju. Uvježbavanje pjesme podrazumijeva ponavljanje dijelova koje su djeca teže usvajala i tu je bitno naglasiti da se tekst i melodija uvijek uvježbavaju zajedno jer bi zasebno uvježbavanje moglo zbuniti djecu. Način na koji će uvježbavanje biti lakše i zabavnije djeci, ali i kako bi se zadržala zainteresiranost djece je da se koriste kratki instrumentalni uvodi i neke međuigre između pojedinih strofa. Ponavljanje pjesme dovodi do potpunog usvajanja melodije i teksta, ali i diktije i pravilnoga disanja (Gospodnetić,2011). Ukoliko vidimo da djecu treba zainteresirati za ponavljanje, onda to možemo izvesti ovako: „Ptičica mi je prišapnula da djeca ne pjevaju lijepo ovaj dio pjesme. Ona bi željela da to ljepše pjevaju. Pokušajmo sada. Možda će ptičica biti zadovoljna“ (Manasteriotti, 1975, str. 120). Postoje i drugi, zabavni, načini kako bi djeca usvojila pjesmu, a to su obrada pjesme uz pokret, aplikaciju i/ili udaraljke (Gospodnetić, 2011).

6.1. Uz pokret

Djeca uz pjesmu pokret mogu stvoriti samostalno ili ga može izmisliti odgojitelj. Djeca uglavnom hodaju u metru, ali taj metar može se izvesti i u drugim pokretima kao što su: pljeskanje ispred sebe pa iza sebe u metru, skakanje u metru, čučnjevi u metru, pljeskanje ispod podignute noge u metru, pucketanje prstima, sviranje po leđima prijatelja u metru itd. Što se tiče teksta pjesme, djeca mogu izmisliti svoje pokrete na određene fraze u pjesmama ili na cijelu pjesmu. Pokretom možemo izraziti i dinamiku same pjesme. Neke su pjesme glasnije, a neke tiše stoga se glasnije dijelove pjesme ili čitava pjesma prate snažnim, jačim i većim pokretima, dok se tiše pjesme ili dijelove iste prate nježnim i lepršavim pokretima (Gospodnetić, 2011). Pjesmu pomoću pokreta možemo proći i sto puta, koristeći različite pokrete i tako na zabavan način usvojiti pjesmu u potpunosti.

Primjeri obrade pjesme uz pokret: vidi poglavlje 4.5.

6.2. Uz aplikacije

Aplikacije su materijali koji se koriste kako bi se dočarao tekst ili karakter pjesme. One služe za pobuđivanje dječje radoznalosti te ih postoji par vrsta. Aplikacije koje se najčešće koriste u radu s djecom su slike na papiru, štapne aplikacije i lutke. Uz aplikacija najčešće se obrađuje ritam i metar. Aplikaciju izrađuju djeca ili odgojitelj na određenu frazu u pjesmi. Izrađene aplikacije ne smiju biti loše slike nego zaista trebaju prikazivati ono o čemu je riječ u frazi koja se aplikacijom obrađuje, stoga, sukladno time, pjesma ima više aplikacija koje se mogu, a i ne moraju ponavljati kroz pjesmu. Odgojitelj prvo može mahati aplikacijama u metru, tražeći da djeca isto rade s prstićima, isto tako odgojitelj može podijeliti aplikacije djeci koja će aplikacijama pokazivati metar drugoj djeci. Ako se aplikacije koriste u svrhu obrađivanja metra onda odgojitelj može aplikacije staviti na pano te kroz pjesmu pokazivati aplikacije po redosljedu kako idu, a djeca bi trebala za to vrijeme pljeskati u ritmu. Naravno da se umjesto štapnih aplikacija, lutkica ili slika na papiru mogu koristiti i predmeti koji se mogu povezati uz pjesmu, samo je bitno da se te aplikacije stvarno koriste u obradi pjesme kako bi zadržale svoj pravi smisao (Gospodnetić, 2011).

Primjeri obrade pjesme uz aplikacije: vidi poglavlje 4.5.

6.3. Uz udaraljke

Udaraljke su instrumenti koji se u radu s djecom koriste u glazbenim aktivnostima poput obrade pjesme. Udaraljke se dijele na melodijske i ritmičke udaraljke. Neke od melodijskih udaraljki su ksilofon, metalofon, zvončići, vibrafon, timpani i gong, a od ritmičkih udaraljki možemo izdvojiti štapiće, ručni bubanj, mali bubanj, triangel, tam-tam, veliki bubanj, činele, zvečke, tamburin, praporci, drveni bubnjić, kastanjete, agogo i bambusove visilice. Osim ovih udaraljki postoje udaraljke koje se koriste u radu s djecom, a njihov je naziv nepoznat. U tom slučaju odgojitelj zajedno s djecom može odrediti ime udaraljke, samo se treba paziti da se ne da ime udaraljke koje već postoji. Postoje vrtići koji nemaju udaraljke, ali to ne bi trebao biti problem jer se djecom mogu izraditi razne udaraljke, koje se kasnije mogu iskoristiti i u obradi pjesme. Tijekom obrade pjesme bitno je da svoj djeci ne dajemo udaraljke u isto vrijeme jer kad djeca naizmjenice dobivaju udaraljke u ruke ona uče čekanju u red, ne stvara se bespotrebna buka. Na udaraljka najčešće se svira metar, ali može se

svirati i ritam (Gospodnetić, 2011).

Primjeri obrade pjesme uz udaraljke: vidi poglavlje 4.5.

7. IGRE S PJEVANJEM

„Igre s pjevanjem su folklor koji su djeca sama stvarala stoljećima“ (Gospodnetić, 2011, str. 122). I glazbeni i plesni sadržaj je obuhvaćen u tom folkloru. Cilj igara s pjevanjem je stvaranje zabave, dječje ugone, stvaranja osjećaja razdraganosti, neopterećenosti- jednom riječju cilj je veselje. Djeca igre s pjevanjem pjevaju prirodno, učeći ih od druge djece ili odraslih po sluhu, a ponekad će zapjevati samu pjesmu bez igranja u situacijama dok npr. čekaju ručak ili šetaju. Djeca se tijekom cijelih igri s pjevanjem koriste dramatizacijom, odnosno uživljavaju se u uloge i glume ih. Odrasli nemaju prava mijenjat pravila igre, oni samo prenose igre novoj generaciji djece, dok djeca tokom igre mogu mijenjati pravila, dodavati nove kitice jer je to njihovo pravo u igrama koje su njihova svojina. Neke igre s pjevanjem ne sadržavaju tekst, nego se on mijenja svaki put i takve su npr. igre s pjevanjem Kako se što radi i Daj pokaži. Postoje igre u kojima postoji samo jedna uloga u kojoj dijete stoji u sredini (npr. Igra kolo) i u takvim igrama odgojitelj prvi put može biti u sredini ili treba izabrati dijete koje će prvo ići u sredini pomoću brojalice, a ne pitati „tko želi?“. Ako u igri postoji više uloga, kao u igri Miš mi je polje popasel odgojitelj uloge treba birati tek nakon jednom odslušane, uz hodanje, pjesme. Bitno je da odgojitelj mijenja načine upoznavanja igara, kako to ne bi postalo već predvidljivo i djeci ne bi postalo dosadno. Neke od pravila za igre s pjevanjem kažu kako s djecom treba vježbati držanje za ruku, ali da ne treba previše inzistirati na držanju pravoga kruga u igrama s mlađim skupinama. Ako igra zahtijeva parove, najbolje je prvo pjesmu otpjevati samo s hodanjem, a zatim se rasporedit u parove (Gospodnetić, 2011).

7.1. Primjeri igara s pjevanjem

Svi primjeri igara s pjevanjem uzeti su iz skripte Pjesmom kroz igru (Kraljić, 2016, str. 26-43)

1. Primjeri igara s pjevanjem za mlađu skupinu:

* RINGE, RINGE RAJA

Rin-ge, rin-ge ra-ja do-šo či-ka Pa-ja pa po-je-o ja-ja.
 Je-dno ja-je muć a mi dje-co čuč!

Djeca se kreću u kolu u metru, na tekst „jedno jaje muć“ vrte dlanove poput vretena. Na tekst „a mi djeco čuč“ šire laktove u stranu te na zadnju pauzu čučnu.

Slika 10. „Ringe, ringe raja“

* DINI, DĀNI DUKA

Di-ni, di-ni, du-ka, ba-ba vo-zi iu-ka u čr-le-ni kol'-ci,
 z pi-sa-ni-mi vol-ci, z gli-bo-ko-ga jar-ka, su-he-ga su-halj-ka.

Varijanta 1.: Djeca stoje u krugu, rade male čučnjeve ljuljajući ruke naprijed-natrag a na kraju se okrenu i spuste u čučanj.
 Varijanta 2.: Djeca hodaju po krugu u parovima i svi su okrenuti na istu stranu. Pritom, svako drugo dijete ima ruke na ramenima djeteta ispred sebe a prvi vodi drugoga. (Baba vozi kolica).

Slika 11. „Dini, dini duka“

* BEREM, BEREM GROŽĐE

Be-rem, be-rem gro-žđe, dok ču-var ne do-đe,
 a kad ču-var do-đe o-bra-no je gro-žđe.
 (pri-sjest će mi)

Djeca se kreću u kolu držeći se za ruke ili rukama berući grožđe (pokret rukama odozgo prema dolje). Na kraju se razbježe a izvan kola je čuvar koji ih lovi.

Slika 12. „Berem, berem grožđe“

2. Primjeri igara s pjevanjem za srednju skupinu:

MALI BRATEC IVO I MALA MARICA

Ma - li bra - tec i - vo i ma - la Ma - ri - ca. Bi - li su u vr - tu i
bra - li ja - bu - ka. Tre - sli su, tre - sli su pu - nu ko - ša - ru.

Djeca plešu u kolu i na riječi „tresli su“ stanu i plješču rukama u ritmu. Drugi put plešu u kolu i na riječi „tresli su“ stanu i plješču rukama o koljena. Treći put plešu u kolu i na riječi „tresli su“ uhvate se u par i držeći se za ruke „tresu“ u ritmu.

Slika 13. „Mali bratec Ivo i mala Marica“

SEDAM GODIN' U KOLU

Se - dam go - din' u ko - lu, (Na - da) se o - kre - nu - la,
(Na - da) se o - kre - nu - la, o - na je po - gr'je - ši - la.

Djeca se kreću u kolu a prozvano dijete se okrene za pola kruga pa je leđima okrenuto u krug. Djeca se prozivaju redom kako stoje u kolu. Kad se svi okrenu, pjeva se tekst „sedam godin' u kolu, svi smo se okrenuli, svi smo se okrenuli, svi smo i pogriješili.“

Slika 14. „Sedam godin' u kolu“

IGRA KOLO

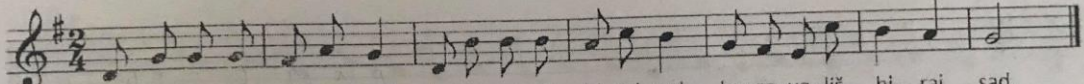
1. I - gra ko - lo, i - gra ko - lo u dva - de - set i dva,
2. U - zmi (Ma - ro), u - zmi (Ma - ro) ko - ga ti je dra - go,
u tom ko - lu, u tom ko - lu l'je - pa (Ma - ra) i - gra.
sa - mo ne - moj, sa - mo ne - moj ko - ga ne - maš ra - do.

Djeca igraju kolo a u sredini je imenovano dijete. Na drugu kiticu dijete bira suigrača s kojim pleše do kraja pjesme. Na kraju djeca često dodaju „Sad se vidi, sad se zna tko se kome dopada“.

Slika 15. „Igra kolo“

3. Primjeri igara s pjevanjem za stariju skupinu:

LIJEPI PLAVI NAPRŠNJAK

1. Lije - pi pla - vi na - pr - šnjak, ko - ga vo - liš bi - raj sad, ko - ga vo - liš bi - raj sad.
 2. Ple - ši sa njim po - ma - lo, me - ni ni - je do - sta - lo, me - ni ni - je do - sta - lo.

Djeca igraju kolo a u sredini jedno dijete okreće naprstak. U drugoj kitici bira partnera s kojim pleše.

Slika 16. „Lijepi plavi napršnjak“

MEDO BERE JAGODE

1. Me - do be - re ja - go - de, me - do be - re ja - go - de, me - do be - re ja - go - de.
 2. U ši - ro - ke mje - ri - ce, u ši - ro - ke mje - ri - ce, u ši - ro - ke mje - ri - ce.
 3. O - tud i - du ča - u - ši, o - tud i - du ča - u - ši, o - tud i - du ča - u - ši.
 4. Pa me - dvje - da za u - ši, pa me - dvje - da za u - ši, pa me - dvje - da za u - ši.
 5. Me - do sta - ne pla - ka - ti, me - do sta - ne pla - ka - ti, me - do sta - ne pla - ka - ti.
 6. Tje - ši - la ga li - si - ca, tje - ši - la ga li - si - ca, tje - ši - la ga li - si - ca.
 7. Kur - ja - ko - va se - stri - ca, kur - ja - ko - va se - stri - ca, kur - ja - ko - va se - stri - ca.
 8. Ne - moj me - do pla - ka - ti, ne - moj me - do pla - ka - ti, ne - moj me - do pla - ka - ti.
 9. Ja ću te - bi ska - ka - ti, ja ću te - bi ska - ka - ti, ja ću te - bi ska - ka - ti.

(Čauši = čuvari)
 Izaberu se medo, čauši i lisica. Ostala djeca igraju kolo a radnje pokazuju izabrani solisti.

Slika 17. „Medo bere jagode“

MI SMO DJECA VESELA

svi:

Mi smo dje - ca ve - se - la, ra - do bi se i - gra - la, al' ne zna - mo što.
 Ka - ži nam ti (Na - di - ce) što će tvo - je dru - ži - ce, ka - ži nam ti (Na - di - ce) što će tvo - je
 dru - ži - ce. "Svi či - ni - te ka - o ja to me vr - lo za - bav - lja".
 Svi či - ni - mo ka - o - ti, to nas vr - lo ve - se - li.

Svi su u kolu a dijete u sredini pokazuje radnju koju ostali oponašaju.

Slika 18. „Mi smo djeca vesela“

8. PRIPREMA ODGOJITELJA ZA AKTIVNOST

Pripremajući se za aktivnost odgojitelj prvo bira temu aktivnosti koje će provesti s djecom. Pri izboru teme odgojitelj mora obratiti pozornost na kvalitetu i umjetničku vrijednost djela, ali i da je pjesma prilagođena djeci u svakom smislu. Nakon izbora pjesme slijedi analiza pjesme. Ukoliko odgojitelj ne zna pjesmu, on ju prvo mora analizirati, prolazeći sve glazbene elemente, a ako je riječ o pjesmi koju zna treba ju svejedno proći da vidi da li ju zna ili postoje neka odstupanja. Ukoliko odgojitelj vidi da se njegova naučena pjesma razlikuje od ove koju je izabrao, treba naučiti pravilnu verziju kako bi ju pravilno prenio djeci. Nakon analize pjesme kreće uvježbavanje metra i ritma. Kod uvježbavanja metra odgojitelj bira sam hoće li na glas brojati dobe ili će si tijelom, otkucajem npr. nogu o pod, ravnomjerno kucati dobe. Kod udaranja nogu o pod treba paziti da se nogama lupka naizmjenice. Kod uvježbavanja ritma pjesme odgojitelj plješće ritam ili ritam iste proizvodi lupkanjem ruke o stol. Nakon toga slijedi uvježbavanje sviranja pjesme gdje je najvažnije paziti na pravilan prstohvat pri sviranju. Ukoliko odgojitelj ne zna pjesmu i nikad ju do sada nije svirao trebat će ju detaljno proći i uvježbavati sve dok to ne „sjedne“, a ukoliko odgojitelj pozna pjesmu i već ju je svirao trebat će ju ponoviti par puta kako bi se prisjetio svega. Ovaj dio pripreme odgojitelja ponekad može potrajati i do dva tjedna, a odgojitelji znaju da je nešto naučeno ako tri puta zaredom mogu odsvirati i otpjevati pjesmu bez greške. Nakon sviranja prelazi se na uvježbavanje pjevanja. Nekim odgojiteljima to predstavlja problem, a najčešći problem koji se javlja kod pjevanja je „padanje“ glasa koje se vježbanjem može izbjeći. Odgojitelji koji ne mogu otpjevati prvu oktavu ili im je to teško radi zdravstvenih razlika, mogu pjevati u maloj oktavi, ali samo za oktavu dublje. Kako odgojiteljima ide pjevanje mogu pratiti na način kad nisu sigurni za ton pjesme te da li dobro pjevaju samo pritisnu tipka tona kojeg trebaju otpjevati ili odsviraju dio koji je kritičan za naučiti. Ovdje je također bitno naglasiti da se ne treba i ne smije govoriti o ljepoti glasa nego o točnosti pjevanja jer ljepota je stvar ukusa dok je točno otpjevana pjesma ono što će djeca naučiti i ponavljati cijeli život. Nakon pjevanja slijedi pjevanje bez instrumentalne pratnje uz davanje intonacije prije početka pjesme. Davanje intonacije nam olakšava aktivnost pjevanja, a između nje i samog pjevanja ne bi trebalo proći dosta vremena jer intonacije brzo ode. Također, nakon intonacije prije pjesme ne bi trebalo pričati. Nakon uvježbavanja intonacije slijedi uvježbavanje bržeg tempa od onog što je naučeno do tad, te planiranje i uvježbavanje metodičkog postupka. Ako je riječ o igri odgojitelj treba osmisliti način na koji će obraditi pjesmu dok kod igri s pjevanjem ne treba smišljati metodički postupak već samo naučiti pravila igre koja su opisana uz igru.

Nakon osmišljavanja metodičkog postupka odgojitelj osmišljava prostor gdje će aktivnost biti provedena. Najbolja rješenja za izbor prostora su dvorište te soba skupine, dvorana nikako. Kroz pripremu za aktivnost odgojitelj će se možda upoznati s talentom za kojeg još nije ni znao da ga ima. Na završetku priprema za aktivnost, a prije same aktivnosti najvjerojatnije će se pojaviti trema, koja je normalna pojava (Gospodnetić, 2011).

9. MOJE ISKUSTVO

Kao četverogodišnjakinja imala sam priliku snimati pjesme u studiju. Kao članica dječjega crkvenog zbora sam snimala pjesme predviđene za zbarsko pjevanje koje su se izdavale na cd-u. Imala sam priliku snimiti i jednu pjesmu namijenjenu za jednog izvođača. Zbarsko snimanje izgleda drugačije od snimanja samog jednog pjevača. Prije snimanja, na probama zbora se prolaze i uvježbavaju pjesme. Proba uvježbavanja novih pjesmi izgledala je na ovakav način: na početku probe počinjali smo s pravilnim držanjem, svi smo trebali lijepo sjesti i pripremiti se za upjevavanje, koje je uvijek trajalo minimalno 10 do 15 minuta nakon kojeg bi se odmah prešlo na učenje pjesme. Učenje pjesama je teklo tako da nam je podijeljen tekst pjesme, a zatim je voditeljica zbora prvo sama otpjevala pjesmu dva ili tri puta, s time da smo se od drugoga puta njenog pjevanja mogli uključiti i mi sami ako smo zapamtili tekst i melodiju. Nakon toga pjesmu bi probali otpjevati zajedno par puta. Ukoliko je došlo do neke greške u pjevanju, voditeljica bi ili zaustavila odmah daljnji tok pjesme i otpjevala točno taj dio kako ide nakon kojeg bi mi ponovili taj dio par puta i onda krenuli dalje, ili pričekala ako je u pitanju refren pjesme, da vidi kako će on bit otpjevan drugi put. Nakon prolaska dijelova koji su išli lošije, pjesma se ponavljala par puta. Nakon toga uslijedila bi neka druga pjesma koju smo učili na prošloj probi. Nju bi ponovili jednom ili dva puta ako treba, imali kratku pauzu i vratili se na ponavljanje pjesme. Nakon dva tri puta ponavljanja, ustali bi i ponovili još jednom za kraj. Nakon probe dobili bi snimljenu glasovnu poruku voditeljice koja pjeva pjesmu kako bismo stalno mogli pjevušiti pjesmu. Na sljedećoj probi odmah bi prošli tu pjesmu, vidjeli da li ima kakvih nejasnoća te krenuli s koreografijom u slučaju da je pjesma išla na natjecanje. Nakon što je pjesma bila usvojena od početka do kraja bez greške išlo se na snimanje u studio. Za mene je to, kao četverogodišnju djevojčicu, predstavljalo jako veliku stvar i uvijek kad se sjetim tih snimanja nekako se uvijek slatko nasmijem, ali se isto tako sjetim i svog umora koji sam prošla. Iako snimanje pjesama zvuči jako dobro, ono sa sobom nosi jako puno posla, što od pojedinca traži strpljenje i mirnoću. Snimalo se u par skupina tako da nas je po par, uvijek u istim skupinama, ulazilo u studio snimati pjesmu. Svi bi imali slušalice u kojima se čula melodija pjesme, a ispred nas je bio tekst koji ja tada još nisam znala pročitati. Znalo se dogoditi da smo nekad u pola sata snimili cijelu pjesmu, a znalo se dogoditi da smo po četiri sata snimali samo određene dijelove pjesme. Kad sam snimala pjesmu sama, vježbala sam i učila pjesmu na način da smo ju ponavljali i ponavljali sve dok mi nije „ušla u uho“ i dok ju nisam mogla ponoviti sama. Pošto nisam znala čitati, a pjesma je bila poprilično duga,

zanimljivo mi je uvijek prisjetiti se, pamtila sam tekst na način da sam si slagala sliku priču u glavi i kad sam pjevala, pjevala sam prema priči koja se sastojala od raznih situacija. To je bila metoda koja je meni pomogla da se tekst što prije zapamti. Ovo iskustvo snimanja na mene je toliko ostavilo pozitivan utisak. Sama prilika da se još kao dijete upoznam sa tako nečim, za mene je značila priliku da glazba bude moj izbor. Od dana kad sam stupila u studio, znala sam da sam s razlogom tamo i da želim da moj život bude povezan s glazbom. Najljepša sjećanja iz djetinjstva vežu me uz tu ljubav prema pjevanju, prema ljudima koje sam upoznala u zboru, u svojoj drugoj obitelji. Iskustva koja su mi se najviše urezala u pamćenje, a povezana su s pjevanjem su: sreća prije odlaska na probu, sreća na probi, prijateljstvo, zajedništvo, snimanje pjesama, nastup u dvorani Vatroslava Lisinskog, Božićni koncerti u Ciboni, snimanje pjesme i pjevanje s Thompsonom, izleti itd. Kao dijete, bavila sam se i sportom i plesom, ali ni u čemu se nisam pronašla tako kao u pjevanju. Od svoje četvrte godine, kad sam krenula na zbor i upoznala se s pjevanjem, do danas, ni u jednom trenutku nisam odustala od pjevanja. Iz mješovitog dječjeg zbora prešla sam u stariji zbor za mlade nakon kojeg sam pristala na mjesto voditeljice novo osnovanog zbora za djecu od 5. do 8. razreda osnovne škole. Skoro su dvije godine kako sam na mjestu voditeljice crkvenog zbora i nikad u životu nisam bila sretnija i ispunjenija. Ljubav prema glazbi osjetila sam kao malena, a danas tu ljubav mogu dijeliti s mladima poput mene s kojima radim i s kojima dijelim ljubav prema pjevanju. Kad pogledam svoj život unazad zaista mogu reći da je pjevanje utjecalo na moj razvoj kao osobe, počevši od samopouzdanja pa svega ostalog. Kao buduća odgojiteljica i majka jednog dana, potrudit ću se da djeca dobiju priliku osjetiti ono što sam ja osjetila kroz pjevanje.

10. ZAKLJUČAK

Pjevanje, kao grana glazbe, ali i sama glazba po sebi imaju veliki utjecaj na razvoj djeteta. Glazba i pjevanje djetetu pružaju sreću, zadovoljstvo, pružaju priliku da na kreativan način stvara nešto novo, Glazba je stvaranje. Pjevanje je u moj život unijelo puno radosti, ljubavi, prijateljstva, kreativnosti, ali i samopouzdanja, puno vjere u samu sebe. Kao budući odgojitelj smatram da djeca rane i predškolske dobi ni u jednom trenutku ne bi trebala biti zakinuta o glazbi. Možda danas sutra nećemo imati glas za pjevanje, možda nikako nećemo moći pogoditi intonaciju, možda nećemo...ali ćemo znati da nismo djeci uskratili priliku da upoznaju tu čaroliju, novi svijet glazbe, svijet koji svako dijete može odvesti na neko sasvim drugo, nama odraslima neshvatljivo, mjesto. Jedan citat kaže ovako: „ Posao učitelja, psihoterapeuta ili pedagoga ne razlikuje se od posla umjetnika, kompozitora. Dobar kompozitor je u stanju pronaći melodiju u gomili nepovezanih zvukova. On može pronaći smisao u naizgled besmislenom nizu tonova. Tako i dobar učitelj ili pedagog može pronaći smisao i ljepotu u nečijoj osobnosti čak i ako je nitko drugi ne vidi.“ (V. Nemet)² Pred nama, budućim odgojiteljima, veliki je i odgovoran zadatak da se uvijek trudimo biti veliki kompozitori koji će djeci dopustiti da osjete ljubav i čar kompozicije. Kompozicija ne ide bez kompozitora, ali ni bez tonova.

² Pribavljeno 05.05. s http://www.djecjivrtic-ivanic.hr/documents/za-roditelje/zrnca-mudrosti/Mudre_izreke_misli_citati.pdf

11. LITERATURA

1. Ashworth Bartle, J., *Sound Advice: Becoming a Better Children's Choir Conductor*, New York: Oxford University Press, 2003.
2. Balić, N. (1996), *Kultura, kreativnosti mladih*, Napredak.
3. Cingula, S. (2016.): *Dječji glas*, Interna radna skripta za potrebe kolegija Vokalnotehnički aspekti dječjih pjesmica i vokalnih primjera u nastavi i Osnove vokalne tehnike.
4. Cvejić, N. (1980.): *Savremeni belkanto*, Beograd, Univerzitet umetnosti u Beogradu.
5. Čudina – Obradović, M. (1991), *Nadarenost. Razumijevanje, prepoznavanje, razvijanje*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Eleanor Stokes Szanton (2000): *Kurikulum za jaslice: razvojno-primjereni program za djecu od rođenja do 3 godine*, priručnik br.2, Biblioteka Korak po korak, Zagreb.
7. Gospodnetić, H. (2011). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Skripta za studente predškolskog odgoja Učiteljskog fakulteta u Zagrebu.
8. *Glazba*, pribavljeno 29.04. na <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22246>
9. Jerković, J., *Osnove dirigiranja II: Interpretacija*, Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Pedagoški fakultet u Osijeku.
10. Kraljić, J. (2016): *Pjesmom kroz igru*. Skripta.
11. Krstić, J. i Milić, R. (2009). *Ja, Gazdoplovac..* Split: UDRUGA SPLIT ZDRAVI GRA.
12. Laniado, N. (2006). *Kako odgojiti sretno dijete*. Zagreb: MOZAIK KNJIGA d.o.o.
13. Majsec Vrbanić V. (2008). *Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo*. Zagreb, Ruke.
14. Marić Lj. i Goran Lj. (2012). *Zapjevajmo radosno: metodički priručnik za odgojitelje, studente i roditelje*. Zagreb: Golden marketing- Tehnička knjiga.
15. Martić., N., Koren., M. i Ponudić., A. (1977). *Glazbeni vrtić*. Zagreb: FoMa.
16. Manasteriotti, V. (1975). *Muzički odgoj na početnom stupnju: methodske upute za odgajateljice u dječjim jaslicama*. Zagreb: Školska knjiga.

17. Manasteriotti, V. (1978). Zbornik pjesama i igara za djecu- priručnik muzičkog odgoja. Zagreb: Školska knjiga.
18. Manasteriotti V. (1981). Prvi susreti djeteta s muzikom: priručnik za roditelje i sestre odgajateljice u dječjim jaslicama. Zagreb: Školska knjiga.
19. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Pribavljeno: 29.04.2020. <http://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf> pretraživanje na internetu 12.3.2018
20. Rakijaš, Branko (1967); Osnove muzičke kulture; Školska knjiga, Zagreb.
21. Radočaj-Jerković, A. (2017). Zborsko pjevanje u odgoju i obrazovanju. Osijek: Ars Academica..
22. Radoš, K. (2010). Psihologija muzike. Beograd: Zavod za udžbenike.
23. Sam, R. (1998). Glazbeni doživljaj u odgoju djeteta. Rijeka: Glosa, doo.
24. Spiller, Felix (1997); Osnove glazbenog izraza; vlastita naklada, Zagreb.
25. Sloboda, J. A. & Howe, M. J. A. (1991). Biographical Precursors of Musical Excellence: An Intervju study, Psychology of Music.
26. Vidulin-Orbanić, S. (2008). Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju. Metodčki ogledi.
27. Vidulin, S. (2016.). Život i škola. Časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja. Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnosti i ograničenja.
28. Vidulin-Orbanić, S. (2008). Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju. Metodčki ogledi. Pribavljeno 04.05.2020., sa http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=43904 23
29. Voglar, M. (1989), Otrok in glasba. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Pod punom odgovornošću izjavljujem da sam rad „ Osnovni elementi pjevačke tehnike u radu s djecom rane i predškolske dobi“ u potpunosti izradila samostalno. Pri izradi završnoga rada koristila sam literaturu, koju sam, u skladu s pravilima, i navela.